

TILLVÄXTRAPPORT FÖR
IDÉBUREN VÅRD
OCH SOCIAL OMSORG

Kerstin Eriksson
Näringspolitiskt ansvarig, Famna
December 2011

Tillväxtrapport för idéburen vård och social omsorg

Famna presenterar med denna rapport tillväxtsiffror för tredje året i rad. Den första rapporten speglade i huvudsak ökning av intäkter under åren 2003-2008 och förändringen av antal anställda under samma period. För år 2010 togs en rapport fram som speglade medlemmarnas gemensamma tillväxt och även baserades på en enkät om tillväxthinder och prognoser framåt.

Famna

Famna startade 2004 genom att 10 idéburna organisationer tog ett gemensamt initiativ att bilda en intresseorganisation för idéburen vård och social omsorg. Initialt finansierades verksamheten genom bidrag från de 10 organisationerna. 2007 utökades möjligheterna att arbeta med utveckling av idéburen vård och omsorg. Idag finansieras Famna av medlemsavgifter, statsbidrag och olika projektbidrag.

Famna hade 46 medlemmar vid utgången av 2010. Deras sammanlagda intäkter var samma år 4023 mkr. Av intäkterna fanns jämförelsestörande poster avseende försäljning av fastigheter på 640 mkr kronor. Intäkter 2010 utan jämförelsestärande poster var 3383 mkr.

Hur stor del av idéburen vård och omsorg som Famnas medlemmar omfattar kan inte utläsas av den offentliga statistiken, som inte särskiljer idéburen non-profit-verksamhet från den privatkommersiella. Behovet av statistik som mäter vård och omsorg, producerad av idéburna non-profitorganisationer, är stort.

Denna rapport baseras på två informationskällor, medlemmarnas årsredovisningar år 2010 och en enkät som skickades ut till medlemmarna våren 2011. Från årsredovisningarna har uppgifter hämtats om ekonomiskt utfall och medelantal anställda för åren 2010 och 2009. Uppgifter från årsredovisningarna har också legat till grund för en analys av intäkterna. Den utskickade enkäten var fokuserad på tillväxt och utveckling och har gett oss uppgifter om verksamhetsutveckling och hinder för tillväxt.

Sammanfattning av rapporten

- Famnas hade 46 medlemsorganisationer vid rapportens framtagande. Alla verksamma inom idéburen, icke vinstdrivande vård och social omsorg.
- Sammanlagda intäkter för 2010 var 4 023 mkr. Av intäkterna fanns jämförelsestörande poster avseende fastighetsförsäljningar på 640 mkr kronor. Intäkter utan dessa poster var 3 383 mkr.
- 43 % av medlemmarna bedriver verksamhet inom flera olika områden.
- Den sammanlagda intäktsökningen 2010 var 22 %. I detta ingår fastighetsförsäljningar. Bortser vi från dessa jämförelsestörande poster var den sammanlagda intäktsökningen 3 %.
- Jämfört med föregående år har antalet anställda totalt sett minskat med 1,5 %, vilket följer den ekonomiska tillväxten men också visar att effektiviseringar gjorts.
- År 2009 hade Famnas medlemmar ett samlat överskott på 63 mkr. För år 2010 var det samlade resultatet var ett överskott på 707 mkr. Detta överskott inkluderar fastighetsförsäljningar. Bortser vi från dessa jämförelsestörande poster var det sammanlagda resultatet ett överskott på 67 mkr.
- 88 % av intäkterna kommer från de tjänster som medlemmarna producerar. Gåvor, bidrag och övrigt utgör endast en mindre andel.
- Medlemmarnas långsiktiga plan pekar på fortsatt expansion både inom befintliga och nya verksamhetsområden.
- Det främsta interna hindret för tillväxt är bristande ekonomiska förutsättningar vilket leder till bristande stabilitet och förutsägbarhet.
- Externa hinder är framförallt upphandlingar, följt av bristen på extern finansiering.
- Konkurrensen inom vård och omsorg har ökat.
- Efterfrågan på tjänster från medlemsorganisationerna har ökat.

Verksamhetsområden

Famnas medlemmar verkar inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg. Till detta kommer en del kringverksamhet som restaurangförsäljning och fastighetsuthyrning. I enkäten till medlemmarna ställdes frågan inom vilka av nedanstående områden man bedriver verksamhet och i vilken omfattning:

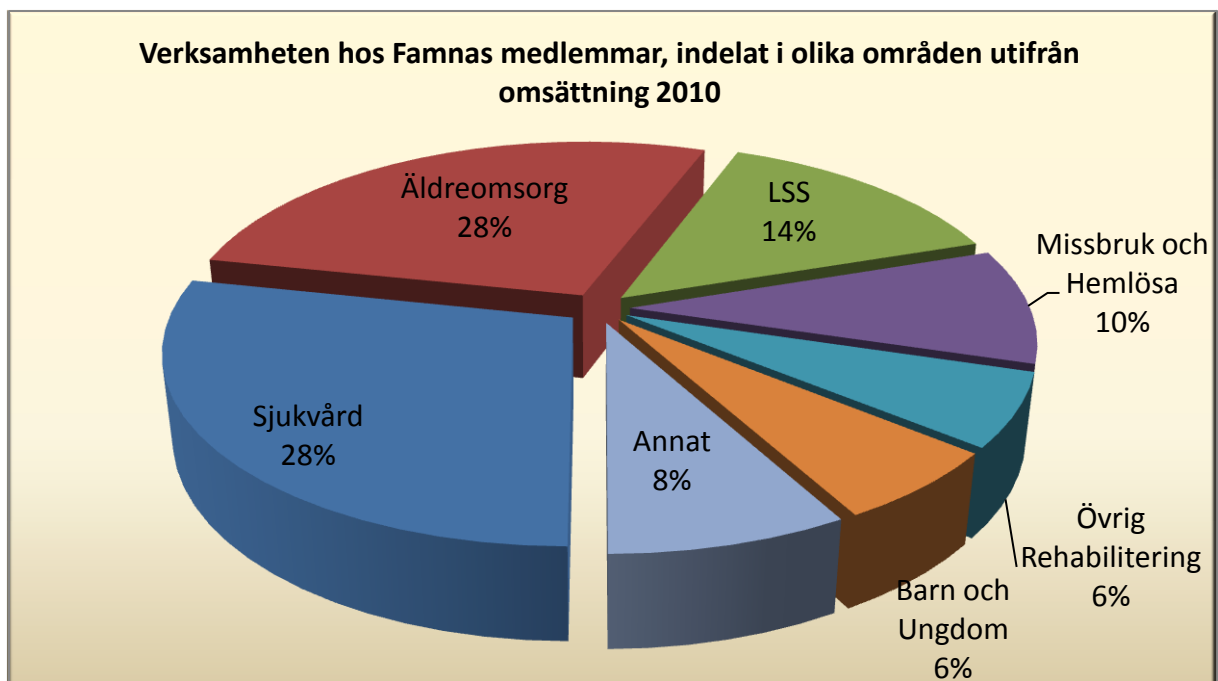
- Sjukvård
- Äldreomsorg
- LSS, verksamhet för funktionshindrade
- Missbruk/hemlöshet
- Övrig rehabilitering
- Barn och ungdomsverksamhet
- Annan verksamhet

Under rubriken annan verksamhet finns verksamhetsområden där medlemsorganisationerna engageras alltmer, det är bland annat inom integration och socialt företagande.

Många medlemmar beskrev sin verksamhet som diversifierad, där verksamhet bedrevs inom flera olika områden.

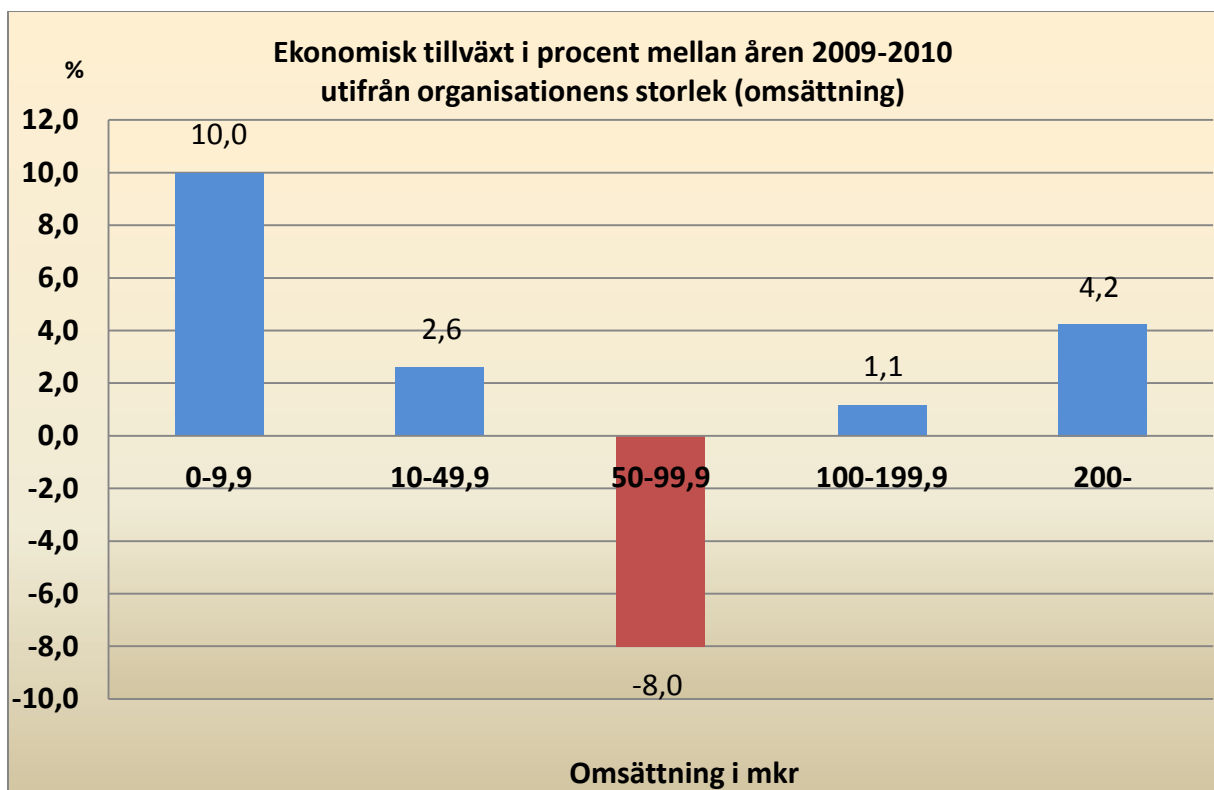
- 57 % var verksamma inom ett område
- 15 % var verksamma inom två områden
- 28% var verksamma inom tre eller flera områden

Verksamheten hos Famnas medlemmar, indelat i olika områden, beskrivs i nedanstående diagram:

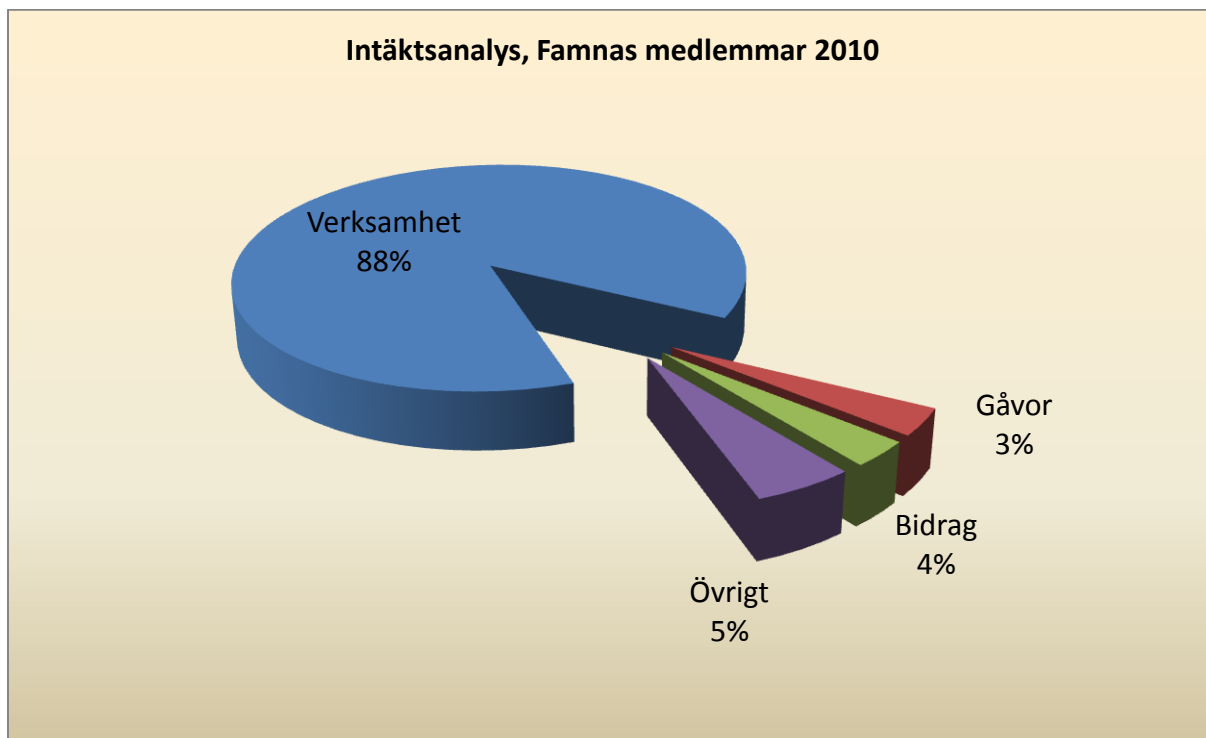
Intäkter 2010

De sammanlagda intäkterna för Famnas medlemmar under 2010 var 4 023 mkr. En intäktsökning på drygt 22 % jämfört med 2009. I beloppet finns jämförelsestörande poster på 640 mkr vilka härrör sig från fastighetsförsäljningar hos fem medlemsorganisationer. För att få en rättvisande bild av verksamheternas intäktsökning bortser vi från dessa poster och kan då konstatera en sammanlagd intäktsökning på 3 % jämfört med 2009. Beroende på organisationernas storlek har tillväxten varierat, vilket beskrivs i nedanstående diagram. Diagrammet visar ekonomisk tillväxt utifrån organisationernas intäkter. De minsta organisationerna uppvisar den högsta tillväxten under perioden. De allra största redovisar en tillväxt över genomsnittet för året. Stapeln som visar en negativ tillväxt, är något missvisande då underlaget inom intervallet är litet.

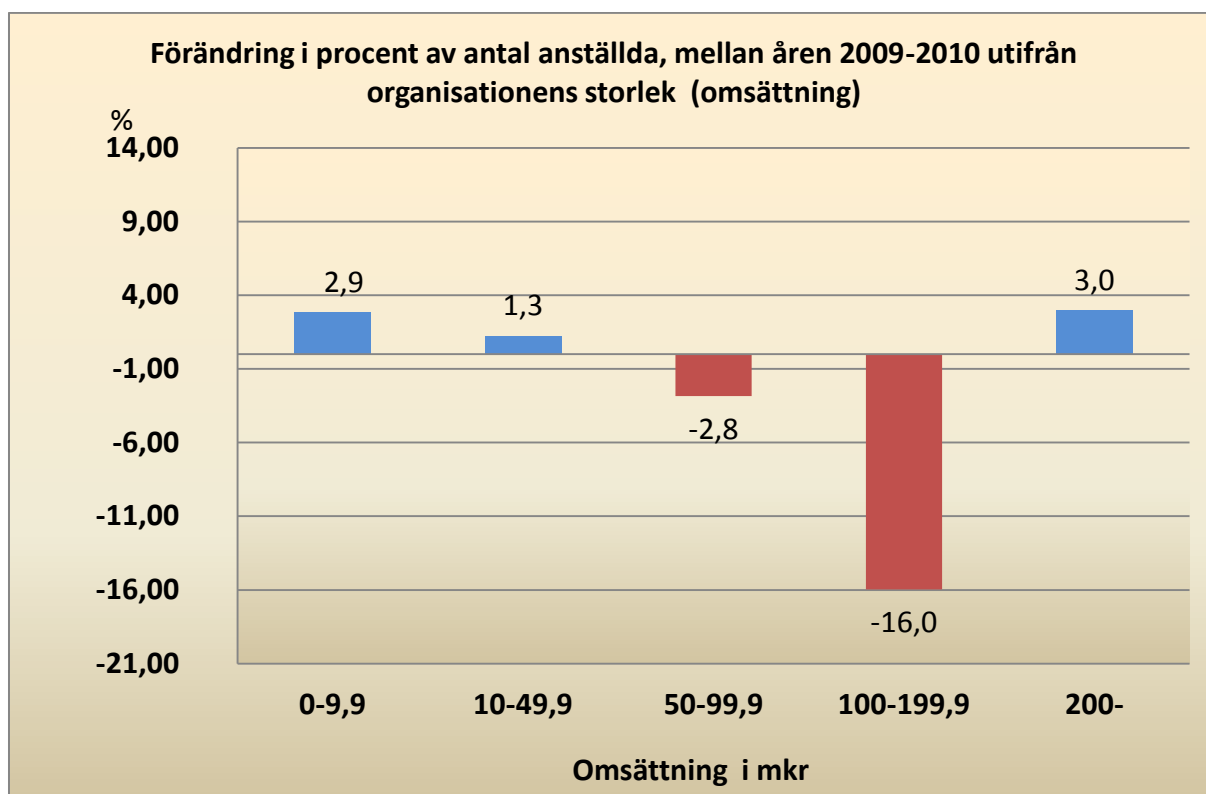
Intäktsanalys

Vilken typ av intäkter har medlemmarna? Årsredovisningarna ger inte en fullständig bild av detta, men utifrån de uppgifter som finns angivna så är 88 % verksamhetsintäkter, dvs. intäkter från de tjänster som produceras. Gåvor utgör 3 %, bidrag 4 % och övrigt som bland annat avser försäljning, utgör 5 %. Även här är de jämförelsestörande posterna borträknade. Då många medlemmar inte fullt ut redovisar sina olika intäkter i årsredovisningarna måste vi se på dessa uppgifter med viss försiktighet men de ger ändå en klar indikation på hur fördelningen ser ut.

Medelantal anställda

Förändring av medelantal anställda inom organisationerna beskrivs i nedanstående diagram. För de medlemmar som har en omsättning under 10 mkr, har medelantal anställda ökat med 2,9 % och för medlemmar med en omsättning på mellan 10-49,9 mkr har medelantal anställda ökat med 1,3 %. I gruppen medlemmar med en omsättning mellan 50 och 99,9 mkr har medelantal anställda minskat med 2,8 %. Gruppen medlemmar med en omsättning på mellan 100 mkr och 199 mkr har minskat antalet anställda med 16 %. Denna minskning beror i huvudsak på nedläggning av verksamhet hos en medlem. Jämfört med föregående år har antalet anställda totalt sett minskat med 1,5 %.

Resultat

Efter analys av årsredovisningarna under några år kan vi konstatera att åren 2008 och 2009 var svåra för flera av Famnas medlemmar. År 2008 var det samlade underskottet för Famnas medlemmar 204 mkr. Finanskris, värdedäring av kapital och strukturförändringar var då de främsta orsakerna till underskotten. För år 2009 såg siffrorna bättre ut och det samlade resultatet innebar ett överskott på 63 mkr. 12 organisationer uppvisade då ett samlat underskott på 50 mkr medan de övriga 32 medlemsorganisationerna hade ett samlat överskott på 113 mkr.

För år 2010 har Famnas medlemsorganisationer ett samlat överskott på 708 mkr. Detta inkluderar fastighetsförsäljningar på 640 mkr. Samlat överskott utan dessa försäljningar var 68 mkr. Detta var fördelat så att 12 medlemmar redovisade ett underskott på sammanlagt 56 mkr och 36 medlemmar redovisade ett samlat överskott på 124 mkr.

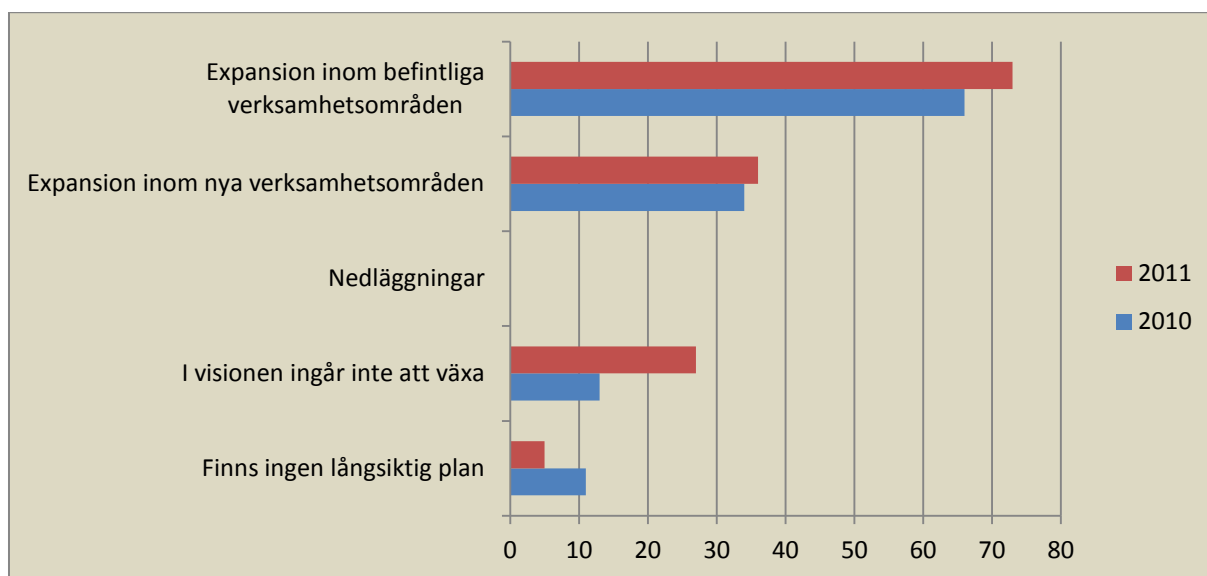
Verksamhetsutveckling 2010

Utvecklingen när den redovisas utan intäkter från fastighetsförsäljning visar på blygsamma resultatförbättringar. Vi kan konstatera att många arbetar med förändringar inom sina organisationer. Fastighetsförsäljningar, byggnationer och omstruktureringar visar både på utvecklingskraft men också på behovet av att förbättra den egna organisationens ekonomiska förutsättningar, vilket för många är nödvändigt för fortsatt tillväxt och utveckling.

Långsiktig plan

Den enkät som skickades ut i samband med föregående års tillväxtrapport tog upp frågor om verksamhetsutveckling. Enkäten kompletterades också med ett par frågor som berörde vision och i vilken mån det fanns en långsiktig planering. I enkäten för 2011 svarade medlemmarna på samma frågor. Planerna på fortsatt expansion fortsätter och har ökat både inom befintliga som nya verksamhetsområden. Samtidigt svarar fler att det inte ingår i visionen att växa. Delvis motsägelsefulla uppgifter vilka kräver fortsatt analys.

Diagrammen som beskriver resultat från tillväxtenkäten visar andel av medlemmarna och inte ekonomiska begrepp.

Hinder för tillväxt

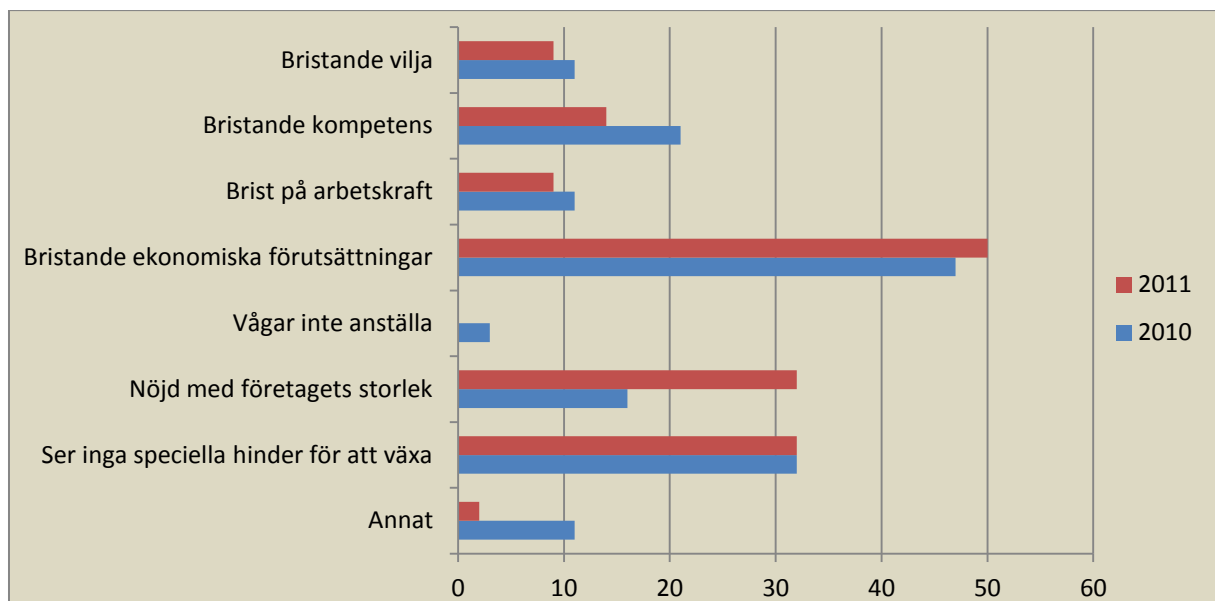
De resultat som framkommit hittills i rapporten visar att Famnas medlemmar arbetar för tillväxt och utveckling och har både planer och ambitioner att växa ytterligare. Samtidigt visar enkätsvaren att det finns hinder för tillväxt både internt och externt.

De hinder för tillväxt som uppmärksammades i den tidigare tillväxtenkäten består till stor del. Inom vissa områden har förändringar skett vilka redovisas nedan. Diagrammen visar hinder för tillväxt våren 2010 och 2011.

Interna hinder

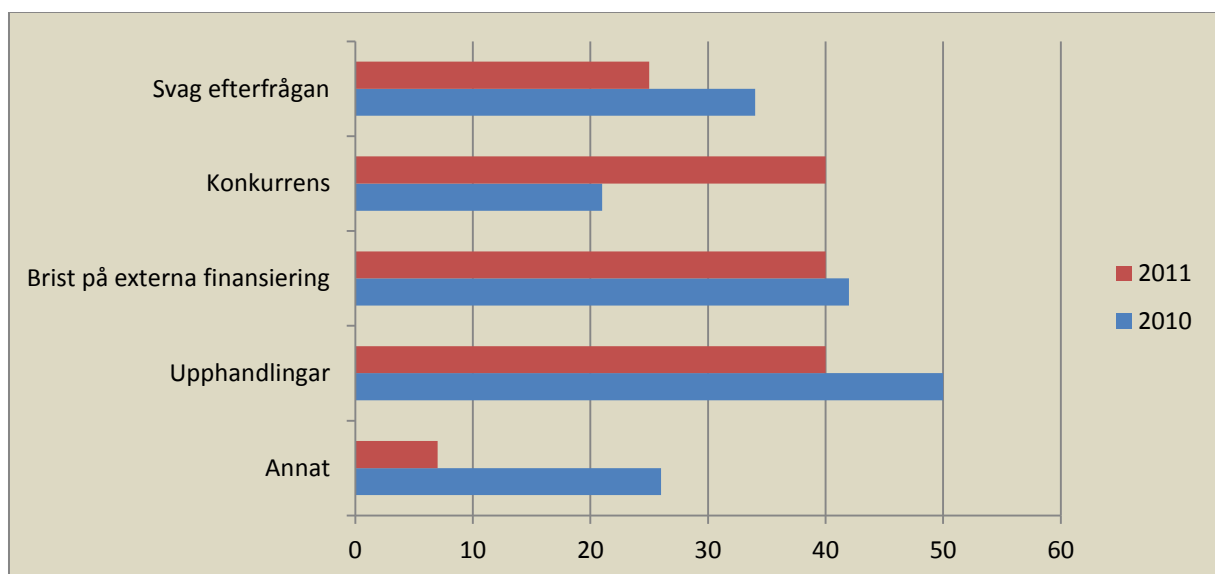
Bristande ekonomiska förutsättningar är det största interna hindret för tillväxt. 50 % av medlemmarna anger detta som ett hinder för tillväxt. För ett år sedan var samma siffra 46 %, med andra ord ett bestående och växande hinder. En förhållandevis stor andel ser inga speciella hinder för tillväxt.

Andra förändringar som skett är att färre svarar att de saknar kompetens och att fler säger sig vara nöjda med företagets storlek.

Externa hinder

När det gäller externa hinder visar enkätsvaren att efterfrågan har ökat men också att konkurrensen har ökat. Upphandlingar och brist på extern finansiering är fortfarande stora hinder för tillväxt men har enligt enkätsvaren minskat något under det senaste året. En möjlig orsak till detta kan vara att lagen om valfrihetssystem införts inom fler områden sedan den tidigare enkäten. Från andra undersökningar kan vi se att valfriheten har ökat efterfrågan av medlemsorganisationernas tjänster. Samtidigt finns en allt större konkurrens inom vård och omsorgssektorn.

Slutord

Famnas medlemsorganisationer är alla idéburna, non profit verksamheter inom hälso- och sjukvård och social omsorg. Med detta som gemensam nämnare är skillnaderna i övrigt stora mellan organisationerna. Olika värdegrunder, olika storlek, olika ekonomiska förutsättningar för att bara nämna några. Siffrorna i tillväxtrapporten ger oss en inblick i utvecklingen hos dessa organisationer. Trots stora skillnader visar rapporten att en majoritet vill verka för tillväxt och planerar för expansion både i befintliga och nya verksamhetsområden. Rapporten pekar också på att för att kunna uppnå en önskad tillväxt är det nödvändigt att det skapas stabila och förutsägbara förutsättningar som också bejakar de speciella förutsättningar som den idéburna organisationen har.

Rapporten visar också att det pågår mycket inom idéburen vård och omsorg. Omstruktureringar och förändringar med syfte att stärka organisationerna för att bättre kunna möta marknadens behov och krav. Rapporten visar att konkurrensen har ökat men också efterfrågan vilket leder till nya utmaningar för idéburen vård och omsorg.

Stockholm i december 2011

Kerstin Eriksson
Näringspolitiskt ansvarig, Famna